İLHAN BERK'LE BİR KONUŞMA

Konuşmayı yapan :
NECDET ERUYGUR

— Son yıllarda destan üzerinde bir takım denemeler yapıldı. Bunlarla Köroğlu arasındaki fark sizce nedir?

— Sanırsam, Fazıl Hüsnü'nün böyle denemeleri oldu. Bir de Külebi denedi. Onlarla benim Köroğlu arasındaki ayrımı bilmem. Ama ben kendi denememden söz edebilirim. Ben destanı bir yerde daha dedim, bir bütün işi bilirim. Önce, Romanı, bir başı sonu, kişileri, olayları olan bir büyük şiir. Yani bir olay üstüne düzülmüş yirmi otuz şiir değil diyeceğim, kısaca. Önce öyle birşey bence destan. Köroğlunu öyle kurdum ben. Öyle ki, çoğu vakit bir oyunu, bir senaryoyu, bir operayı, baleyi de düşündüm. Böyle öğeler koydum diyeceğim. Bunları biraz bütün, biraz da çağımıza özge destan anlayışı zorunlu kıldı derim. Örneğin, Köroğlunu ben, önce altıya böldüm. Her bölümün sonunda bir koro vardır. Bu bölümler bir oyun araları gibidir de... Sonra kişiler, onlara bir kimlik vermeğe de çalıştım diyeceğim. Sonra öyküye de tamamen kapılıp şiiri yitirmedim de sanıyorum. Köroğlu birçok yerlerde birer birer çıktı, birer birer de şiirdiler. Köroğlu destanı böyle bir dokunun destanı işte.

— Köroğlunu niçin konu olarak seçtiniz?

— Köroğlu adındaki bir insanı sevdiğim için, Akağınlı, kunt, sonra da yiğit bir insan. Tüm istediği doğru dürüst bir hayat. O çabası bir bunun için. İşte bunu sevdim Köroğlu'nda.

— Bu destanı yazabilmek için nelerden faydalandınız?

— Köroğlu'nun, önce, ulusal, aydınlık bir bahtı var, bunu hep biliriz. Önceleri bu konuyla işe başladım. Birçok da kitaplar buldum. En önemlisi de, **Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği** adlı kitap. Bu kitabın önemi, Köroğlu'nu bir efsane olmaktan çıkarıp, daha doğrusu bir uydurma olmaktan diyeceğim, yaşamış bir insan olarak tanıtması. Daha geçenlerde Bolu Beyi'nin bir hısımıyla tanıştım. Sonra Bolu'ya gittim, ama buna gittim demek biraz güç. En çok da Bolu coğrafyası ve tarihi yaradı işime.

— Destanın pek çok yerlerinde insanla beraber canlı cansız evren de düşünüyor, konuşuyor, duyuyor. Bunlar destanın havasına ne katıyorlar sizce?

— Bilmem. Ben salt destanı nasıl daha bir güzel kurabilirim diye düşündüm. O soluksuz yaratıkları bu-

nun için kullandım. Çok ta iyi ettim. O dağların, ovaların, suların savaşa katılışına bayılıyorum.

— Destanda yaşama sevinciyle çok karşılaşıyoruz. Bu destana ne gibi özellik veriyor?

— Önce, Köroğlu'nun bir döğüş adamı olmaktan çok barışı, yaşamayı istediğini anlatıyor. Köroğlu rahatça yaşamayı istiyor bir. Dövüşü değil. Öyle olmasaydı Çamlıbel'i kurmazdı. Dövüşür dururdu dağlarda, Çamlıbel'i Köroğlu eni konu bir şehir yapar. Ben görmedim ama bir haritası olduğunu duydum. Bu şehiri içinde oturmak için kurar. Yaşamaların şahı bir düşünce bu. Köroğlu bu işte. Yaşama sevinci tüm onun ışıltılı kavramından geliyor.

— Köroğlu'nda mahallî renklere pek az yer vermişsiniz, ne dersiniz?

— Ben öyle bulmuyorum. Çevreye, gereğince yer verdim kanısındayım. O bitkiler, o dağ taş, sokaklar, yer adları çevresel niteliklerdir. Ama siz bununla destanın halk ağzına yanaşmadığını söylemek istiyorsanız, bakın bu doğru. Bunun karşıtı da, benim halk şairi olmadığımdır derim.

— Yeditepe'nin son sayılarının birinde çıkan bir yazınızda (Kötüyü iyi yapmak) şairin işinin kötüyü iyi yapmak olduğunu söylüyorsunuz. Bunu Köroğlu'yla bağlamak mümkün mü?

— Evet. Köroğlu'nun hayatı, kötüyü iyi kılmak adına oluyor. Destan tüm bu düşüncenin bir ürünü. O savaşları, o kişilerin kaygı edindikleri biricik erdem hep bu düşünceden geliyor... Ben, Köroğlu öyküsünde bu canım amacı hep gördüm, bu yüzden de destanı böyle mutlu bir ereğe dayadım. Kötüyü iyi yapmak, Köroğlu'nun dünyadaki işlerinin en güzeliydi.

— En çok kimleri okursunuz? Etkisinde kaldığınız yazarlar, şairler kimlerdir?

— En çok şairleri okurum. Lorca'yı, Eluard'ı, Neruda'yı çok seve-

(Sonu 44 de)

(Öncesi 17 de)

rim. Neruda'nın Uzun Hava adlı (Chant Général) üç ciltlik kitabının Köroğlu üstüne bir etkisi oldu mu bilmiyorum ama, öyle bir kitabın olması Köroğlu'yu yazmama yaradı herhalde. Şimdilerde de Yunan klâsiklerini okuyorum hep. Özellikle oyunları. Sonra mitologyaya bayılıyorum. İnsanın sevdiği şeyler değişiyor hep.

— Günümüz şiiri, şairleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Günümüz sanatının gerçekçi bir yönü var ya ben onu severim bir. Yazının, sanatçının ereği hep bu gerçeği yaşatma olmalıdır derim. Gerçekçi yazarları severim.

— Yeni birşeyler hazırlıyor musunuz?

— Şimdilerde gene bir oyun yazmak istiyorum, hemen hemen hep onu düşünüyorum. Özgür koşuk bir oyun. Tiyatro beni çok sarıyor. Hele şiir - tiyatrosu, bence yeni birşey, bir tutku halinde ben de. Önümüzdeki yıla **«Saint - Antoiné'nın Güvercinleri»** ni yayınlarım sanırım.

— Kendinize göre tutkularınız var mı?

Var, bir kere yerde yatarak yazmaya bayılırım. Köroğlu'nu yüzükoyun yazdım. Yeni yeni bir de daktilo tutkusu başladı, Ataç'dan duymuştum galiba, Paul Valery şiirlerini daktilo başında yazarmış. İşte, kimi vakit bunu ben de düşünüyorum. Bir de sevdiğim şiirleri, o sayfaları açar önüme sererim, biçimlerine bakarım hep. Yazarken çoğu yaparım bunu. Sonra, karım yazarken milleti konuşturmuyormuşum, öyle diyor.

N. U.

"Sanatlar" Dergisi, 1955, Sayı:3

EVV3L: http://evvel.org

İlhan Berk İlgileri:
http://evvel.org/ilgi/ilhan-berk